

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรดิตถ์
องค์ความรู้ การสนับสนุนเงินทุนเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาของสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ชื่อหน่วยงาน สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรดิตถ์

องค์ความรู้ การสนับสนุนเงินทุนเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาของสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ประเด็นยุทธศาสตร์ การพัฒนาความเข้มแข็งของสหกรณ์

ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้จัดทำโครงการสนับสนุนเงินทุนเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาของสมาชิกสถาบันเกษตรกร โดยให้สถาบันเกษตรกร (สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร) เป็นแหล่งรับเงินทุนหมุนเวียน เพื่อนำไปสนับสนุนเงินกู้แก่สมาชิกในการใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน เพื่อการลงทุนพัฒนาแหล่งน้ำในแปลงไร่นาของตนเองอย่างเป็นระบบ สร้างโอกาสในการผลิตเกษตรกรรม ลดความเสี่ยงจากใช้น้ำชลประทาน และแหล่งน้ำจากธรรมชาติแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งมีหน่วยงานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมบูรณาการโครงการ ได้แก่ ๑) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ เงินทุน และงบดำเนินงาน ๒) กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ และกรมประมง ให้การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมในไร่นา ๓) กรมชลประทานและกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการการจัดการน้ำในระบบไร่นา ๔) กรมพัฒนาที่ดินและกรมวิชาการเกษตร ให้การส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการ เทคโนโลยีการผลิต และการตลาดตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

จังหวัดอุดรดิตถ์ ได้รับพิจารณาจัดสรรงบประมาณจากกรมส่งเสริมสหกรณ์เพื่อดำเนินโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโอกาสในการทำเกษตรกรรม ลดความเสี่ยงจากการขาดแคลนน้ำ และส่งเสริมการจัดระบบไร่นาของเกษตรกรให้มีความยั่งยืน มีแหล่งน้ำในฟาร์มของตนเอง ลดการพึ่งพาน้ำจากระบบชลประทานและแหล่งน้ำธรรมชาติ รวมทั้งสร้างการเปลี่ยนแปลงจากระบบการทำเกษตรกรรมแบบพึ่งธรรมชาติ เป็นการเกษตรแบบบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากการขาดน้ำ กำหนดพื้นที่เป้าหมายได้แก่ สถาบันเกษตรกรทั้งในเขตชลประทานและเขตรับน้ำฝนในจังหวัดอุดรดิตถ์จำนวน ๒๘๒ ราย พื้นที่ที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์เฉลี่ยรายละ ๑๐ ไร่ โดยมีสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในจังหวัดอุดรดิตถ์แจ้งเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๔๑ แห่ง มีสมาชิกจำนวน ๑,๗๓๖ ราย แบ่งเป็นสมาชิกแจ้งความประสงค์เพื่อขุดสระ จำนวน ๘๕๐ ราย เจาะบ่อบาดาลจำนวน ๘๑๑ ราย และจัดหาอุปกรณ์จำนวน ๗๕ ราย ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๙ ถึงปี พ.ศ.๒๕๖๔ รวมระยะเวลา ๕ ปี วงเงินงบประมาณทั้งสิ้น ๑๔,๒๓๕,๐๐๐.- บาท ประกอบด้วย

๑. เงินทุนหมุนเวียนเพื่อให้สถาบันเกษตรกร ในวงเงิน ๑๔.๑๐ ล้านบาท ปลอดดอกเบี้ย ระยะเวลา ๕ ปี และชำระคืนเงินทุนปีละ ๒.๘๒ ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการขุดสระเก็บกักน้ำพร้อมอุปกรณ์ และขุดเจาะระบบน้ำบาดาลหรือปรับปรุงระบบพร้อมอุปกรณ์ ดังนี้

กรณี ๑ ขุดสระเก็บกักน้ำในพื้นที่ประมาณ ๑ ไร่ ความลึกไม่น้อยกว่า ๒ เมตร พร้อมกับอุปกรณ์เครื่องสูบน้ำ ท่อน้ำ ในระบบน้ำหยด หรือพ่นละอองน้ำ งบประมาณเฉลี่ยรายละ ๕๐,๐๐๐ บาท

กรณี ๒ ขุดเจาะระบบน้ำบาดาล หรือปรับปรุงระบบน้ำบาดาล พร้อมกับอุปกรณ์เครื่องสูบน้ำท่อน้ำ ในระบบน้ำหยดหรือพ่นละอองน้ำ งบประมาณเฉลี่ยรายละ ๕๐,๐๐๐ บาท

๒. งบดำเนินงานจ่ายขาด เพื่อเป็นค่าบริหารจัดการโครงการของส่วนราชการ ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินกรอบวงเงิน ๑๓๕,๐๐๐ บาท ดังนี้

๑) ค่าจัดประชุมคณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ระดับจังหวัด เพื่ออนุมัติเงินให้สถาบันเกษตรกร

๒) ค่าเบี้ยเลี้ยง พาหนะ ที่พัก ในการสำรวจพื้นที่ จัดทำข้อมูลสมาชิกและแผนที่ตำแหน่งแปลงที่จะเข้าร่วมโครงการ

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรดิตถ์ ได้ดำเนินการเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ระดับจังหวัดอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย

๑. สหกรณ์จังหวัดอุดรดิตถ์	ประธานกรรมการ
๒. ผู้แทนสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์อุดรดิตถ์	กรรมการ
๓. ผู้แทนสำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์	กรรมการ
๔. ผู้แทนสถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดอุดรดิตถ์	กรรมการ
๕. ผู้แทนโครงการชลประทานจังหวัดอุดรดิตถ์	กรรมการ
๖. ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรดิตถ์	กรรมการ
๗. ผู้แทนสำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดอุดรดิตถ์	กรรมการ
๘. ผู้แทนสหกรณ์ภาคการเกษตร	กรรมการ
๙. ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร	กรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์	กรรมการและเลขานุการ
๑๑. นักวิชาการสหกรณ์ปฏิบัติการ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

และให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. พิจารณาวางเงินกู้ยืมกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรตามที่ได้รับจัดสรร ให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรตามกรอบวงเงินที่ได้รับจัดสรร เพื่อพิจารณาให้เงินกู้ยืมต่อไป
๒. คัดเลือกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเพื่อเข้าร่วมโครงการ
๓. ให้ความเห็นชอบผลการสำรวจและจัดทำแผนผังแปลงพื้นที่ของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ
๔. พิจารณาและวิเคราะห์คำขอกู้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเพื่อนำเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติ
๕. ตรวจสอบการใช้เงินกู้ให้เป็นไปตามเงื่อนไขแห่งสัญญากู้ยืม
๖. ติดตามควบคุม และเร่งรัดหนี้เงินกู้
๗. พิจารณานุมัติและอนุญาตการขอคิดค่าปรับ การขอขยายระยะเวลาการชำระหนี้ และการขออนุญาตอื่นๆ ตามเงื่อนไขแห่งสัญญากู้ยืม และแจ้งผลให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบ
๘. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการกับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรตามแนวคิดการประสานประโยชน์ภาครัฐ
๙. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยคณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ระดับจังหวัด ได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการกับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ตามแนวคิดการประสานประโยชน์ภาครัฐประกอบด้วย

๑. สหกรณ์จังหวัดอุดรดิตถ์	ประธานคณะทำงาน
๒. ผู้แทนสถานีพัฒนาที่ดินอุดรดิตถ์	คณะทำงาน
๓. ผู้แทนโครงการชลประทานอุดรดิตถ์	คณะทำงาน
๔. ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรดิตถ์	คณะทำงาน
๕. ผู้แทนสหกรณ์ภาคการเกษตร	คณะทำงาน
๖. ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร	คณะทำงาน
๗. ผู้อำนวยการนิคมสหกรณ์พิชัย	คณะทำงาน
๘. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมสหกรณ์ ๑ - ๔	คณะทำงาน

๙. ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ คณะทำงานและเลขานุการ
๑๐. นักวิชาการสหกรณ์ปฏิบัติการ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ และให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้
๑. ตรวจสอบคุณสมบัติของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่จะกู้ยืมเงิน
 - ๑) สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร มีสมาชิกที่ประสงค์จะกู้ยืมเงินเพื่อขุดสระเก็บกักน้ำหรือขุดเจาะบ่อบาดาล หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - ๒) มีวินัยทางการเงินและไม่มีหนี้ผิดนัดค้างชำระต่อกรมส่งเสริมสหกรณ์ทุกเงินทุน เว้นแต่ได้รับการผ่อนผัน/ขยายระยะเวลาการส่งชำระหนี้คืนแล้ว
 - ๓) ไม่มีการทุจริตและไม่มีข้อบกพร่องทางการเงินและบัญชี ในกรณีที่มีข้อบกพร่องหรือทุจริตต้องได้รับการแก้ไขแล้ว
 ๒. ตรวจสอบคุณสมบัติของสมาชิกที่ประสงค์จะกู้ยืมเงิน
 - ๑) สมาชิกมีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปขุดสระเก็บกักน้ำหรือขุดเจาะบ่อบาดาล หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - ๒) ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก
 - ๓) มีวินัยทางการเงินและไม่มีผิดนัดชำระหนี้โครงการใดๆ เว้นแต่ได้รับการผ่อนผัน/ขยายระยะเวลาการส่งชำระหนี้คืนแล้ว
 - ๔) สามารถชำระหนี้คืนได้ทุกอย่างอย่างน้อยร้อยละ ๒๐ ของต้นเงินกู้ยืมจนครบถ้วนภายในระยะเวลา ๕ ปีที่กำหนดไว้ในสัญญา
 ๓. สืบค้นและจัดทำข้อมูลสมาชิกที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ โดยดำเนินการดังนี้
 - ๑) สืบค้นสภาพพื้นที่และแผนที่ตำแหน่งแปลงว่า มีความเหมาะสมจะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่สมาชิกแจ้งหรือไม่ เช่น เพื่อการขุดสระเก็บกักน้ำ เจาะบ่อบาดาล หรือเพื่อปรับปรุงระบบน้ำบาดาล กล่าวคือ เมื่อดำเนินการขุดสระเก็บกักน้ำหรือเจาะบ่อน้ำบาดาลแล้ว ต้องสามารถเก็บกักน้ำเพื่อใช้ประโยชน์และก่อให้เกิดรายได้หรือบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำได้จริง รวมถึงกรณีปรับปรุงระบบน้ำบาดาลหรือจัดหาพร้อมอุปกรณ์ต่างๆ ด้วย
 - ๒) ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย/ระเบียบในการขออนุญาตใช้น้ำบาดาล
 - ๓) สรุปผลการสำรวจและแผนผังแปลงพื้นที่ของสมาชิก เสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาเงินกู้โครงการฯ ระดับจังหวัด และแจ้งให้สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรจัดทำแผนงาน/โครงการ เพื่อเสนอขอเงินต่อไป
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรดิตถ์ ได้จัดให้มีการประชุมโดยให้ทุกคนในสำนักงานมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีดำเนินการ เพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้
๑. ให้คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ระดับจังหวัด พิจารณาคัดเลือกสถาบันเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ โดยสถาบันเกษตรกรแต่ละแห่งต้องมีสมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มีความจำเป็นต้องมีแหล่งน้ำสำรอง และลักษณะพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการขุดสระเก็บกักน้ำฝนหรือเจาะบ่อบาดาล เบื้องต้นได้พิจารณาพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบภัยแล้งตามประกาศภัยพิบัติของจังหวัด และพิจารณาศักยภาพของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเป็นลำดับแรก ผลการคัดเลือกได้สถาบันเกษตรกรเป้าหมายจำนวน ๑๐ แห่ง สมาชิกเป้าหมาย ๒๘๒ ราย ดังนี้

๑) สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินนาอิน จำกัด	จำนวน ๖๐ ราย
๒) สหกรณ์การเกษตรบ้านหนองหมู จำกัด	จำนวน ๓ ราย
๓) สหกรณ์การเกษตรเต่าไหใต้ จำกัด	จำนวน ๓๖ ราย
๔) สหกรณ์การเกษตรทองแสนขัน จำกัด	จำนวน ๑๑ ราย
๕) สหกรณ์การเกษตรเมืองอุตรดิตถ์ จำกัด	จำนวน ๖๓ ราย
๖) สหกรณ์การเกษตรเมืองลับแล จำกัด	จำนวน ๔๐ ราย
๗) สหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินหนองกอก จำกัด	จำนวน ๘ ราย
๘) สหกรณ์การเกษตรเมืองตรอน จำกัด	จำนวน ๒๗ ราย
๙) สหกรณ์การเกษตรบ้านหม้อ จำกัด	จำนวน ๙ ราย
๑๐) สหกรณ์ผู้ใช้น้ำสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าคอรุม จำกัด	จำนวน ๒๕ ราย

๓. ให้กลุ่มส่งเสริมสหกรณ์และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ สืบค้นและจัดทำแผนผังแปลงพื้นที่ของสมาชิกสหกรณ์เป้าหมายจำนวน ๒๘๒ ราย เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ระบบน้ำในแปลงไร่นา ตามระบบการส่งเสริมการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดสรรเงินกู้ของสถาบันเกษตรกรให้แก่สมาชิก โดยหน่วยงานร่วมบูรณาการ ๓ หน่วยงาน ได้แก่

๔. สถาบันเกษตรกรพิจารณาให้เงินกู้ยืมเพื่อสร้างระบบน้ำในไร่นาแก่สมาชิกตามแผนผังแปลงพื้นที่ที่ได้สำรวจและจัดข้อมูล และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ระดับจังหวัดว่า สมาชิกรายนั้นๆ มีศักยภาพและพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการเก็บกักน้ำได้

๕. จัดอบรมกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพ

๖. ติดตามและตรวจสอบ รวมทั้งแนะนำงานตามแผนงานและกิจกรรมที่ระบุไว้ในแผนคำขอกู้เงินของสถาบันเกษตรกรเพื่อประเมินผลโครงการ

ซึ่งกลุ่มส่งเสริมสหกรณ์ จะต้องวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบริหารความเสี่ยงโครงการ ดังนี้

๑. สมาชิกที่เข้าร่วมจะต้องไม่เป็นหนี้ผิติดกับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร

๒. สมาชิกมีระบบน้ำในไร่นาสามารถสร้างโอกาสในการทำการเกษตรแบบไม่พึ่งธรรมชาติ วางแผนการผลิตได้ ลดความเสี่ยงจากภัยแล้งหรือภัยธรรมชาติ เนื่องจากสามารถวางแผนหรือเลื่อนระยะเวลาการเพาะปลูกได้เอง

จากการดำเนินโครงการ สมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ได้รับสนับสนุนเงินทุนปลอดดอกเบี้ยเพื่อสร้างและพัฒนาระบบน้ำในไร่นาจำนวน ๒๘๒ ราย แบ่งเป็น

๑. ขุดสระน้ำ/ปรับปรุงสระน้ำ จำนวน ๑๘๒ ราย

๒. ขุดบ่อบาดาล/ปรับปรุงบ่อบาดาล จำนวน ๗๙ ราย

๓. จัดหาอุปกรณ์ จำนวน ๒๑ ราย

โดยสำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้ติดตามประเมินผลโครงการ ดังนี้

๑. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด จัดทำรายงานผลการติดตาม ตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทราบ

๒. สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานแผนงานบูรณาการส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ

ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินการ

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุดรดิตถ์ ได้จัดให้มีการประชุมโดยให้บุคคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหา ด้านกระบวนการสำรวจความเหมาะสมพื้นที่ของสมาชิกเข้าร่วมโครงการที่อาจเกิดความล่าช้า เนื่องด้วยภารกิจหลักของหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งส่งผลต่อการพิจารณาเงินกู้ให้กับสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ทำให้สมาชิกได้รับจัดสรรเงินทุนเพื่อนำไปสร้างและพัฒนาระบบน้ำในไร่นาล่าช้า ไม่ทันต่อฤดูกาลเพาะปลูก

องค์ความรู้ที่ได้

ควรแจ้งไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการสำรวจความเหมาะสมพื้นที่ของสมาชิกได้แก่ สถานีพัฒนาที่ดินอุดรดิตถ์ โครงการชลประทานจังหวัดอุดรดิตถ์ และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรดิตถ์ ในการสำรวจความเหมาะสมและให้ความเห็นเฉพาะวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับภารกิจหลักของแต่ละหน่วยงาน ดังนี้

๑. สถานีพัฒนาที่ดินอุดรดิตถ์ ให้ความเห็นเฉพาะความเหมาะสมของพื้นที่สมาชิกที่แจ้งความประสงค์จะขุดสระน้ำตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนของกรมพัฒนาที่ดินกำหนด

๒. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอุดรดิตถ์ ให้ความเห็นเฉพาะความเหมาะสมของพื้นที่สมาชิกที่แจ้งความประสงค์เจาะบ่อบาดาลตามหลักเกณฑ์ และวิธีการของกรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนด

๓. โครงการชลประทานจังหวัดอุดรดิตถ์ ให้ความเห็นเฉพาะความเหมาะสมของพื้นที่ของสมาชิกด้านพื้นที่ที่มีเอกสารการครอบครองพื้นที่ถูกต้องเหมาะสมแก่การสร้างระบบน้ำ
